UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dziekan
Wydziału Prawa i Administracji

Wielce Szanowny Pan
Prof. dr hab. Marek Zirk-Sadowski
Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego

W dniu 3 sierpnia 1922 r. została uchwalona przez Sejm RP ustawa o Najwyższym Trybunale Administracyjnym. Utworzony na podstawie tej regulacji ustawowej Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpoczął swoją działalność w dniu 25 października tego samego roku. W myśl art. 73 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1921 r, Najwyższy Trybunał Administracyjny stać miał na czele sądownictwa administracyjnego, utworzonego do orzekania o legalności aktów administracyjnych wydawanych przez dualistycznie zbudowaną administrację publiczną (rządową i samorządową). Zgodnie z art. 112 rozporządzenia (z mocą ustawy) Prezydenta RP z 27 października 1932 roku o Najwyższym Trybunale Administracyjnym, utworzony w 1922 r. NTA stał się z chwilą wejścia w życie tego rozporządzenia „(...) *Najwyższym Trybunałem Administracyjnym o ustroju unormowanym rozporządzeniem niniejszem*.". Doniosłą działalność Najwyższego Trybunału Administracyjnego przerwała w 1939 r. agresja Niemiec hitlerowskich na Polskę. Po zakończeniu II wojny światowej Najwyższy Trybunał Administracyjny nie został restytuowany.

Najwyższy Trybunał Administracyjny był wzorowany na działającym w Galicji od 1875 r. austriackim Trybunale Administracyjnym, którego empiryczny dorobek z uwzględnieniem cytowanego orzecznictwa scharakteryzował szerzej po raz pierwszy K. Wł. Kumaniecki, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, w wydanej w 1913 r. monografii zatytułowanej *„Akt administracyjny. Studya nad istotą aktu administracyjnego z uwzględnieniem zasadniczego orzecznictwa austriackiego Trybunału Administracyjnego*".

Polski Najwyższy Trybunał Administracyjny – jak pisał Wł. Leopold Jaworski, kierownik Katedry Prawa Cywilnego, Nauki Administracji i Prawa Administracyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w wydanej w 1924 r. książce pt. *„Nauka prawa*

Sekretariat: tel. 48(12) 663 11 65; 48(12) 422 37 42
e-mail: wpia@uj.edu.pl

administracyjnego. Zagadnienia ogólne" - spełniał elementarną funkcję ochrony jednostki przed działaniem *contra legem* administracji publicznej. Przywołany autor pisał bowiem" „(...) *celem sądownictwa administracyjnego jest zabezpieczenie jednostki przed nadużyciami władzy administracyjnej* (...)".

Jak można wywnioskować z lektury tego opracowania, zdaniem Wł. Leopolda Jaworskiego to nie tyle sądownictwo administracyjne kontroluje działalność administracji publicznej, lecz to jednostka „(...) *w ramach współdziałania* (...)" - za pośrednictwem optymalnego mechanizmu kontroli, jakim jest kontrola legalności aktów administracyjnych sądownictwa administracyjnego - sprawuje kontrolę nad administracją publiczną. Inaczej zatem zaakcentowano całą aksjologię kontroli sprawowanej przez sądownictwo administracyjne. W innym miejscu Wł. Leopold Jaworski pisał bowiem: (...) *sądownictwo administracyjne jest kontrolą działalności państwa i tem różni się od wymiaru sprawiedliwości, który z tego punktu widzenia przedstawia się nam jako kontrola działalności jednostek.*", stwierdzając następnie, że: „(...) *kontrolę wykonywa jednostka nad państwem i tem różni się znowu sądownictwo administracyjne od wymiaru sprawiedliwości, gdzie kontrolę wykonywa państwo nad jednostką.*".

Gratulując Panu Prezesowi NSA zorganizowania konferencji z okazji 95. Rocznicy utworzenia w Polsce Najwyższego Trybunału Administracyjnego wyrażam przekonanie, że jest to najwłaściwsze miejsce dla jej obrad. Uznać bowiem należy, że utworzony w 1980 r. Naczelny Sąd Administracyjny jest bezpośrednim sukcesorem dorobku, wielkości i chwały Najwyższego Trybunału Administracyjnego. I co nie mniej istotne, Naczelny Sąd Administracyjny wraz z wojewódzkimi sądami administracyjnymi wypracował własny, wysoko oceniany przez doktrynę i praktykę dorobek orzeczniczy.

Wszystkim Państwu, sędziom oraz uczestnikom konferencji życzę owocnych obrad i interesujących konkluzji.

Kraków, dnia 4 grudnia 2017 r.

Prof. dr hab. Jerzy Pisuliński

Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UJ